

Sygn. akt III AUa 1536/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Renata Szelhaus

Sędziowie: Sędzia SA Małgorzata Micorek-Wagner

Sędzia SA Ewa Stryczyńska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Aneta Rapacka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 listopada 2019 r. w W.

sprawy (...) S.A. w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wydanie pisemnej interpretacji przepisów prawnych

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 22 września 2017 r. sygn. akt XIV U 942/17

I. oddala apelację;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz (...) S.A. w W. kwotę 1350 (tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej.

Małgorzata Micorek – Wagner Renata Szelhaus Ewa Stryczyńska

Sygn. akt III AUa 1536/17

UZASADNIENIE

Decyzją z 3 marca 2015r. nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. uznał za nieprawidłowe stanowisko zawarte we wniosku (...) S.A. w W. z 7 stycznia 2015r., uzupełnionym 17 lutego 2015r., dotyczącym wyłączenia z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne świadczenia pieniężnego stanowiącego rekompensatę odprawy emerytalnej. Organ rentowy w uzasadnieniu wskazał, że przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe należy interpretować ściśle i stwierdził, że ustawodawca określił szczegółowo katalog świadczeń, które podlegają wyłączeniu z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, dlatego, że świadczenia te mają odmienny od siebie charakter i przyznawane są w różnych okolicznościach. O wyłączeniu określonego świadczenia z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne na podstawie stosownego przepisu rozporządzenia decyduje charakter tego świadczenia. Z tego względu, zdaniem organu rentowego, § 2 pkt 3 rozporządzenia znajduje zastosowanie w przypadku odpraw, odszkodowań, rekompensat wypłacanych z tytułu wygaśnięcia lub rozwiązania stosunku pracy. Przepis ten ma więc zastosowanie do tych świadczeń, których cechą jest to, że przyznawane są

wyłącznie w związku z rozwiązaniem stosunku pracy tj. mają bezpośredni związek z ustaniem stosunku pracy. W ocenie organu rentowego, zakres przedmiotowy wniosku dotyczy odmiennego świadczenia, niż świadczenia określonego w § 2 pkt 3 rozporządzenia. Organ rentowy uznał, że świadczenie to ma stanowić rekompensatę za odprawę emerytalną, a zatem nie można wyłączyć tego świadczenia z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne na podstawie § 2 pkt 3 rozporządzenia.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył (...) S.A. z siedzibą w W., zarzucając organowi rentowemu naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, przez błędną wykładnię. Odwołujący się wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji przez orzeczenie, że stanowisko odwołującego się w sprawie jest prawidłowe, dopuszczenie dowodów wskazanych w treści pisma na okoliczności tam wskazane, zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego. (...) S.A. w W. nie zgodziła się z powyższą decyzją, podtrzymując swoje twierdzenia co do prawidłowości stanowiska, że dodatkowe świadczenie w postaci rekompensaty odprawy emerytalnej przysługującej pracownikom na podstawie indywidualnych porozumień stron w związku z rozwiązaniem umowy o pracę z przyczyn nie dotyczących pracowników, nie będzie stanowić podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie i zasądzenie od odwołującego się na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. W uzasadnieniu odpowiedzi organ rentowy powołał argumentację wyrażoną w uzasadnieniu decyzji.

Rozpoznając po raz pierwszy powyższe odwołanie Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 28 października 2015r. wydanym w sprawie o sygn. akt XIV U 1230/15, oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła (...) S.A. z siedzibą w W., zaskarżając go w całości. Spółka zarzuciła Sądowi Okręgowemu nierozpoznanie istoty sprawy, przez brak rozstrzygnięcia co do żądania wnioskodawcy, którym była zmiana merytorycznej decyzji ZUS z 3 marca 2015r. przez uznanie stanowiska wnioskodawcy za prawidłowe, a w jego miejsce rozstrzygnięcie w zakresie niebędącym w ogóle przedmiotem sprawy, tj. co do odmowy wydania interpretacji z wniosku wnioskodawcy; nadto naruszenie prawa procesowego, tj. art. 328 § 2 k.p.c. przez uchybienie warunkom, jakie powinno spełniać uzasadnienie wyroku z uwagi na brak wyjaśnienia jaka była podstawa tak faktyczna, jak i prawna oddalenia odwołania, a dodatkowo przez zamieszczenie w uzasadnieniu elementów niemających związku z przedmiotem sprawy i żądaniem wnioskodawcy, tj. przedstawienie rozważań Sądu pierwszej instancji na temat zasadności odmowy wydania interpretacji przez ZUS. Ewentualnie, w przypadku niepodzielenia przez Sąd drugiej instancji oceny wnioskodawcy co do nierozpoznania istoty sprawy, odwołująca się spółka zarzuciła naruszenie prawa materialnego tj. § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia MPiPS z 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe przez błędną wykładnię z uwagi na uznanie, że świadczenie nazwane „rekompensatą odprawy emerytalnej” mające być wypłacane w związku z rozwiązaniem umów o pracę z przyczyn nie dotyczących pracowników, nie jest objęte zwolnieniem przewidzianym w powyższym przepisie. Na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 368 § 1 pkt 5 k.p.c. apelująca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości z uwagi na nierozpoznanie przez Sąd pierwszej instancji istoty sprawy, ewentualnie, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 368 § 1 pkt 5 k.p.c. wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez uznanie stanowiska wnioskodawcy za prawidłowe. Nadto odwołująca się wniosła o zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 30 marca 2017r., w sprawie o sygn. akt III AUa 1911/15, uchylił zaskarżony wyrok przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Wydając rozstrzygnięcie tej treści Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy. Sąd Apelacyjny w motywach swego rozstrzygnięcia podniósł, że uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania następuje w razie stwierdzenia takich wad orzeczenia w postępowaniu Sądu pierwszej instancji, których Sąd drugiej instancji nie może sam usunąć, pomimo tego że jest sądem merytorycznym, którego wyrok - pomimo uwzględnienia ustaleń i poglądów sądu pierwszej instancji - opiera się na własnych podstawach prawnych i faktycznych stosownie do art. 382 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 2008r., sygn. II PK 291/07). W judykaturze przyjmuje się pogląd, że nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, a więc sąd ten nie rozpoznał istoty roszczenia będącego podstawą powództwa, tj. zaniechał merytorycznego rozpoznania podstaw powództwa w zgłoszonym przez powoda kształcie (postanowienie SN z 8 września 2016r., sygn. II CZ 93/16; a także wyroki Sądu Najwyższego: z 12 listopada 2007, sygn. I PK 140/07, OSNP 2009/2/2; z 26 stycznia 2011r., sygn. IV CSK 299/10; z 12 stycznia 2012r., sygn. II CSK 74/11). Sąd Apelacyjny wskazał, że Sąd pierwszej instancji nie rozważył przesłanek wynikających z § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, w kontekście zasadności stanowiska odwołującej się spółki przedstawionego w odwołaniu. Sąd Apelacyjny podkreślił, że w niniejszej sprawie (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z 3 marca 2015r., w której Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał za nieprawidłowe stanowisko (...) S.A. wskazane we wniosku o wydanie interpretacji na podstawie art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Wniosek spółki dotyczył wyłączenia z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne świadczenia pieniężnego nazwanego „rekompensatą odprawy emerytalnej”, które miało być wypłacane pracownikom spółki jako dodatkowe świadczenie w związku z rozwiązaniem umowy o pracę z przyczyn niedotyczących pracowników. Organ rentowy uznał, że powyższe świadczenie nie jest objęte zwolnieniem wynikającym z § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia, z uwagi na to, że „rekompensata odprawy emerytalnej” stanowi świadczenie zamienne, nieprzewidziane przez przepisy rozporządzenia. Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy, ponieważ nie rozważył kwestii zasadności zastosowania przepisu § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia, który to przepis odwołująca się wskazywała we wniosku

o wydanie pisemnej interpretacji na podstawie art. 10 ustawy z 2 lipca 20014r.

o swobodzie działalności gospodarczej na rzecz jednego ze swoich oddziałów. Spółka we wniosku o wydanie interpretacji przedstawiła szczegółowe uzasadnienie stanowiska, z jakich przyczyn świadczenie o nazwie „rekompensata odprawy emerytalnej” powinno być objęte zwolnieniem z art. 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia. Organ rentowy w zaskarżonej decyzji nie odmówił wydania interpretacji, a jedynie uznał za nieprawidłowe stanowisko zawarte we wniosku (...) S.A. dotyczącym wyłączenia z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne świadczenia pieniężnego stanowiącego rekompensatę odprawy emerytalnej. Organ w sposób szczegółowy uzasadnił z jakich przyczyn nie podziela argumentacji spółki przedstawionej we wniosku i wskazał własną interpretację roszczenia, które spółka zamierzała wypłacać pracownikom. W odwołaniu od zaskarżonej decyzji (...) S.A. wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji przez orzeczenie, że stanowisko odwołującej się przedstawione we wniosku jest prawidłowe. W uzasadnieniu odwołania wnioskodawczyni ponownie przedstawiła swój sposób interpretacji § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia. Wskazała szereg argumentów, które w jej ocenie uzasadniają pogląd, że sporne świadczenie nie będzie stanowiło podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, wskazując z jakich przyczyn uznał za nieprawidłowe stanowisko spółki co do możliwości zastosowania w niniejszej sprawie dyspozycji § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia.

Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd pierwszej instancji powinien rozważyć, czy przepis § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia może stanowić dla odwołującej się spółki podstawę do domagania się wydania przez organ interpretacji zgodnej ze stanowiskiem spółki, czy też świadczenie, którego dotyczy wniosek o wydanie interpretacji nie może być objęte regulacją § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia. Tymczasem Sąd pierwszej instancji w ogóle nie odniósł się do przedmiotu zaskarżonej decyzji, gdyż z treści uzasadnienia orzeczenia wynika, że Sąd za przedmiot sporu uznał odmienny stan faktyczny, niż ten, który wynikał z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. Sąd odwoławczy stwierdził, że z lektury uzasadnienia wyroku wynika, że Sąd pierwszej instancji w sposób błędny przytoczył treść odwołania, wskazując że spółka zarzuciła organowi bezzasadne przyjęcie, że wydanie pisemnej interpretacji w przedmiotowej

sprawie jest niemożliwe. Następnie Sąd wyjaśnił, że spór w niniejszej sprawie koncentrował się na kwestii, czy ZUS zasadnie odmówił wydania interpretacji z wniosku spółki (...) S.A. na podstawie art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej w zw. z art. 83d ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Nadto Sąd Okręgowy wskazał, że w jego ocenie stan faktyczny przedstawiany we wniosku o wydanie pisemnej interpretacji decyzji musi być konkretny i szczegółowy, tak aby organ rentowy mógł w sposób prawidłowy zinterpretować przepisy, które będą miały do niego zastosowanie. Sąd dodał, że organ rentowy wydając pisemną interpretację przepisów nie może w żaden sposób ingerować w przedstawiony przez wnioskodawcę stan faktyczny, a więc nie może go uzupełniać w celu uszczegółowienia. Powyższe stanowisko Sądu stanowiło o oddaleniu odwołania. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji w ogóle nie zbadał podstaw prawnych żądania spółki przedstawionych w odwołaniu. Sąd Okręgowy błędnie uznał, że w niniejszej sprawie doszło do odmowy wydania interpretacji przez organ, jak również mylnie przyjął, że zachodziła konieczność uzupełnienia ustaleń faktycznych na etapie postępowania przed organem rentowym. Sąd odwoławczy stwierdził, że Sąd pierwszej instancji w żaden sposób nie odniósł się do stanowiska odwołującej się spółki zaprezentowanego w odwołaniu, jak również do stanowiska Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przedstawionego w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji i w odpowiedzi na odwołanie. Strony tego postępowania przedstawiały odmienną wykładnię § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w kontekście zamiaru wypłaty pracownikom świadczenia pieniężnego o nazwie „rekompensata odprawy emerytalnej” oraz odmienną argumentację co do tego, czy sporne świadczenie będzie stanowiło podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Sąd Apelacyjny podkreślił, że przedmiotem niniejszego postępowania nie była odmowa wydania interpretacji z wniosku spółki, a ocena trafności stanowiska organu, który uznał za nieprawidłowe stanowisko spółki przedstawione we wniosku o wydanie interpretacji. Konstatacja Sądu nie wyjaśnia, z jakiej przyczyny zostało oddalone odwołanie w zakresie, w jakim dotyczyło uznania za nieprawidłowe przez organ rentowy stanowiska spółki, w kwestii zwolnienia spornej rekompensaty z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne.

Rozpoznając ponownie sprawę Sąd Okręgowy wyrokiem z 22 września 2017r. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z 3 marca 2015r. w ten sposób, że uznał za prawidłowe stanowisko zawarte we wniosku (...) S.A. w W. odnośnie prawidłowości wyłączenia z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne świadczenia pieniężnego stanowiącego rekompensatę za odprawę emerytalną oraz zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz (...) S.A. w W. zwrot kosztów zastępstwa prawnego za obie instancje, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Za podstawę tego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy przyjął następujące ustalenia faktyczne:

W dniu 14 stycznia 2015r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wpłynął wniosek spółki (...) S.A. z siedzibą w W. o wydanie pisemnej interpretacji w trybie art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. W opisie stanu faktycznego odwołująca się spółka wskazała, że w spółce w jednym z oddziałów, którego dotyczy opisany stan faktyczny (Oddział (...) S.A. – Zakład Produkcyjny w P.) w przypadku rozwiązania umowy o pracę z przyczyn nie dotyczących pracownika, pracownikom mogą zostać wypłacone trzy rodzaje świadczeń:

1. odprawa, tzw. ustawowa, wypłacana na podstawie ustawy z 13 marca 2003r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz.U. Nr 90, poz.844 ze zm.);
2. odprawa pieniężna firmowa oraz
3. dodatkowe świadczenie pieniężne stanowiące rekompensatę odprawy emerytalnej jaka przysługiwałaby pracownikowi, gdyby ten pozostawał w stosunku pracy z Oddziałem (...) do czasu nabycia uprawnień do tej wypłaty.

Ostatnie, dodatkowe świadczenie stanowi określony procent odprawy emerytalnej (firmowej), która przysługiwałaby pracownikowi w pełnej wysokości i jest wyrażone w formie określonej krotności wynagrodzenia miesięcznego pracownika. Rekompensata za odprawę emerytalną będzie przysługiwać pracownikom na podstawie indywidualnie

zawartych porozumień między Oddziałem (...) a pracownikiem, z którym rozwiązywana jest umowa o pracę. To dodatkowe świadczenie nie stanowi jednak odprawy emerytalnej sensu stricto, ponieważ przy jej wypłacie pracownik nie spełnia jeszcze warunków wskazanych w art. 92⁽¹⁾ §1 Kodeksu pracy. Wypłata tej rekompensaty nie jest odnotowywana w świadectwie pracy wydawanym pracownikom, a tym samym wobec pracownika nie znajduje zastosowania dyspozycja normy z art. 92⁽¹⁾ § 2 k.p. i będzie on uprawniony do odprawy emerytalnej w pełnej wysokości u kolejnego pracodawcy.

Na tle przedstawionego we wniosku stanu faktycznego przedsiębiorca powziął wątpliwości, czy dodatkowe świadczenie – rekompensata odprawy emerytalnej wypłacona pracownikowi w związku z rozwiązaniem umowy o pracę z przyczyn nie dotyczących pracowników na podstawie indywidualnych porozumień stron między pracodawcą a pracownikiem, będzie stanowiła podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Zdaniem odwołującego się dodatkowe świadczenie w postaci rekompensaty odprawy emerytalnej przysługującej pracownikom na podstawie indywidualnych porozumień stron w związku z rozwiązaniem umowy o pracę z przyczyn nie dotyczących pracowników, nie będzie stanowiło podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

W decyzji z 3 marca 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. uznał za nieprawidłowe stanowisko odwołującego się zawarte we wniosku z 7 stycznia 2015r., dotyczącym wyłączenia z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne świadczenia pieniężnego stanowiącego rekompensatę odprawy emerytalnej. Organ rentowy stwierdził, że stanowisko odwołującego się zawarte we wniosku jest nieprawidłowe.

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, przede wszystkim dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy i aktach organu rentowego. Wskazane wyżej okoliczności nie były sporne, a istota sporu sprowadzała się do oceny prawnej.

Uwzględniając poczynione ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy uznał odwołanie (...) S.A za zasadne i wskazał, że zgodnie z art. 10 ust. 1, 2, 3 i 5 ustawy z 14 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2010r., nr 220, poz. 1447 ze zm.) przedsiębiorca może złożyć do właściwego organu administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej wniosek o wydanie pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie. Wniosek o wydanie interpretacji może dotyczyć zaistniałego stanu faktycznego lub zdarzeń przyszłych. Przedsiębiorca we wniosku o wydanie interpretacji jest obowiązany przedstawić stan faktyczny lub zdarzenie przyszłe oraz własne stanowisko w sprawie. Udzielenie interpretacji następuje w drodze decyzji, od której przysługuje odwołanie do sądu. Interpretacja zawiera wskazanie prawidłowego stanowiska w sprawie wraz z uzasadnieniem prawnym oraz pouczeniem o prawie wniesienia środka zaskarżenia. Stosownie do art. 10 a ww. ustawy, interpretację wydaje się bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania przez organ administracji publicznej lub państwową jednostkę organizacyjną kompletnego i opłaconego wniosku. Interpretacja nie jest wiążąca dla przedsiębiorcy, jednakże nie może być on obciążony jakimikolwiek daninami publicznymi, sankcjami administracyjnymi, finansowymi lub karami w zakresie, w jakim zastosował się do uzyskanej interpretacji. Jest ona natomiast wiążąca dla organów administracji publicznej lub państwowych jednostek organizacyjnych właściwych dla przedsiębiorcy i może zostać zmieniona wyłącznie w drodze wznowienia postępowania.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że w sprawie niniejszej istota sporu sprowadzała się do oceny, czy odwołująca się (...) S.A. z siedzibą w W., dokonała prawidłowej interpretacji przepisów § 2 ust. 1 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. 2015r, poz. 2236 ze zm.). Sąd ocenia bowiem decyzje w jej granicach, co oznacza, że skoro organ wydał określoną interpretację, kwestia jej udzielenia lub odmowy nie jest przedmiotem sporu. Takie też stanowisko zaprezentował sąd odwoławczy w uzasadnieniu swego orzeczenia.

Weryfikując prawidłowość dokonanej interpretacji Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że w myśl art. 18 ust. 1 i ust. 2, art. 20 ust. 1 w zw. z art. 4 pkt 9 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz § 1 rozporządzenia

Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. z 2015r. poz. 2236 ze zm.) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe pracowników stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, osiągniany przez pracowników u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, z wyłączeniem wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną oraz zasiłków z ubezpieczeń społecznych.

Za przychody ze stosunku pracy w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych uznaje się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty bez względu na źródło finansowania tych wpłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego czy ich wartość została z góry ustalona.

Katalog przychodów wyłączonych z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe określony we wskazanym rozporządzeniu zawiera § 2 ust. 1 pkt 2, w którym wskazano, że podstawy wymiaru składek nie stanowią przychody z tytułu odpraw pieniężnych przysługujących w związku z przejściem na emeryturę lub rentę. Nadto zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia – podstawy wymiaru składek nie stanowią odprawy, odszkodowania i rekompensaty wypłacane pracownikom z tytułu wygaśnięcia lub rozwiązania stosunku pracy, w tym z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę lub rozwiązania jej bez wypowiedzenia, skrócenia okresu jej wypowiedzenia, nie wydania w terminie lub wydania niewłaściwego świadectwa pracy.

Zdaniem Sądu Okręgowego, nie ulega wątpliwości, że świadczenie, którego dotyczyło zapytanie odwołującej się spółki, tj. rekompensata odprawy, jaką pracownik otrzymałby, gdyby pracował do emerytury, a jakiej nie uzyska z uwagi na wcześniejsze rozwiązanie umowy z przyczyn niezależnych od niego, jest właśnie takim świadczeniem, którego dotyczy cyt. przepis, tj. stanowi ono pewien rodzaj rekompensaty wypłacanej pracownikowi z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn określonych w tym przepisie. Odmienne stanowisko organu jest, zdaniem Sądu, całkowicie błędne. Przepis § 2 ust. 1 pkt 3 ww. rozporządzenia w sposób samodzielny i jednoznaczny pozwala na zakwalifikowanie świadczenia, którego dotyczy spór, gdyż chodzi tu o wszystkie rodzaje rekompensat, wypłaconych pracownikom z tytułu rozwiązania umowy o pracę z przyczyn ich niedotyczących. Zawarte w uzasadnieniu decyzji wywody co do „zamienności” świadczenia (rekompensaty za odprawę emerytalną) nie stanowią dostatecznego argumentu, przeciwko zastosowaniu do omawianej sytuacji zwolnienia od oskładkowania, bowiem nie korespondują one w żaden sposób z treścią powołanego wyżej przepisu. Istota świadczenia określonego jako rekompensata, zawsze sprowadzać się będzie do „wyrównania” pracownikowi różnego rodzaju szkody, w tym również tej, którą poniesie w przypadku gdy nie uda mu się dotrzeć w zatrudnieniu, jeśli to ma umożliwić nabycie prawa do określonego świadczenia. Tak więc nie powinno budzić wątpliwości, że zakres świadczeń opisanych w cytowanym przepisie odpowiada niemalże ściśle temu rodzajowi świadczenia, którego interpretacja dotyczy. Sąd Okręgowy uznał zatem za prawidłowe stanowisko odwołującego się dotyczące wyłączenia z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dodatkowego świadczenia w postaci rekompensaty odprawy emerytalnej wypłaconej pracownikowi w związku z rozwiązaniem umowy o pracę z przyczyn niedotyczących pracowników na podstawie indywidualnych porozumień stron między pracodawcą a pracownikiem, bowiem świadczenie to odpowiada wprost normie wyrażonej w § 2 ust.1 pkt3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Tym samym stanowisko organu rentowego zawarte w zaskarżonej decyzji okazało się, w ocenie Sądu Okręgowego, nieprawidłowe jako nie znajdujące oparcia w przytoczonych wyżej przepisach prawnych, a zatem Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w ten sposób, że uznał za prawidłowe stanowisko zawarte we wniosku (...) S.A. w W. odnośnie prawidłowości wyłączenia z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne świadczenia pieniężnego stanowiącego rekompensatę za odprawę emerytalną. Kosztami procesu - na podstawie art. 98 k.p.c. - obciążony został Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, przy czym Sąd Okręgowy pozostawił ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu - stosownie do art. 108 § 1 k.p.c.

Od powyższego wyroku apelację wniósł organ rentowy zaskarżając wyrok w całości i zarzucając Sadowi Okręgowemu naruszenie prawa materialnego, tj. § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe przez wadliwą, rozszerzającą wykładnię tego przepisu, w związku z art. 18 ust 1 i 2 oraz art. 20 ust 1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i utrzymanie w mocy decyzji z 3 marca 2015r.

W odpowiedzi na apelację (...) S.A. z siedzibą w W., wniósł o oddalenie apelacji w całości jako bezzasadnej oraz o zasądzenie od organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu jako bezzasadna.

Sąd Apelacyjny podziela niesporne między stronami ustalenia dotyczące stanu faktycznego, poczynione przez Sąd pierwszej instancji i przyjmuje je, czyniąc podstawą własnego rozstrzygnięcia, wobec czego zbędne jest ich ponowne szczegółowe przedstawianie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 23 lipca 2015r., sygn. I CSK 654/14). Apelacja nie zawiera żadnych zarzutów w zakresie poprawności ustaleń faktycznych w sprawie.

Apelujący w toku całego postępowania w sprawie konsekwentnie wyrażał stanowisko, że świadczenie, którego dotyczyło pytanie zawarte we wniosku z 7 stycznia 2015r. o dokonanie pisemnej interpretacji, nie jest objęte zakresem przedmiotowym określonym w § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 2018r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. z 2017r. poz. 1949 ze zm., dalej jako „rozporządzenie”). Zdaniem organu rentowego rekompensata odprawy emerytalnej, opisana we wniosku odwołującego się, nie podlega wyłączeniu z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe na podstawie przepisów wskazanego rozporządzenia, bowiem nie stanowi ona ani odprawy pieniężnej przysługującej w związku z przejściem na emeryturę lub rentę (§ 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia), ani też nie jest rekompensatą w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 3 tego rozporządzenia. Organ zwrócił uwagę na szereg okoliczności, które powinny mieć kluczowe znaczenie dla prawidłowej wykładni ww. przepisów rozporządzenia, których nie uwzględnił Sąd Okręgowy rozpoznając ponownie sprawę. Apelujący zwrócił uwagę na cel wypłacania świadczeń wymienionych w §

2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie ustalania podstawy wymiaru składek i podniósł, że istotną cechą tych świadczeń jest wypłacanie ich przez pracodawcę w ścisłym związku z ustaniem stosunku pracy w związku z przejściem na emeryturę lub rentę. Podkreślił też, że § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia znajduje zastosowanie wyłącznie w przypadku wypłacania wymienionych w tym przepisie świadczeń w bezpośrednim związku z ustaniem stosunku pracy. W ocenie apelującego świadczenie, którego dotyczy wniosek w niniejszej sprawie, nie rekompensuje utraty zatrudnienia, ale utratę odprawy emerytalnej i jest wypłacane jedynie „przy okazji” utraty zatrudnienia. Zdaniem organu, podstawą przyznania świadczenia w sytuacji opisanej przez wnioskodawcę, nie jest nierozzerwalny związek z utratą zatrudnienia, lecz „likwidacja odprawy emerytalnej”. Ze zwolnienia z obowiązku opłacenia składek na ubezpieczenia społeczne, w ocenie organu rentowego, nie można skorzystać w sytuacji przyznania pracownikowi świadczenia zamiennego, które nie zostało wprost wymienione w przepisie rozporządzenia, a stanowi modyfikację tych świadczeń. Prowadziłoby to, zdaniem organu, do bezpodstawnego rozszerzania katalogu świadczeń wymienionych w tym rozporządzeniu.

Nie sposób zgodzić się z przedstawioną w uzasadnieniu apelacji argumentacją prawną, nie zawierającą jednoznacznego, spójnego wyводу dotyczącego wykładni zastosowanych przez Sąd Okręgowy przepisów prawa, której skarżący nie podziela. W ocenie Sądu Apelacyjnego podnoszone w apelacji zarzuty i ich uzasadnienie, jako chybione, nie mogą prowadzić do oczekiwanego przez skarżącego skutku.

Wskazać należy, że stosownie do treści § 2 ust. 1 pkt 3 ww. rozporządzenia, podstawy wymiaru składek nie stanowią następujące przychody ze stosunku pracy: odprawy, odszkodowania i rekompensaty wypłacane pracownikom z tytułu

wygaśnięcia lub rozwiązania stosunku pracy, w tym z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę lub rozwiązania jej bez wypowiedzenia, skrócenia okresu jej wypowiedzenia, niewydania w terminie lub wydania niewłaściwego świadectwa pracy. Jest rzeczą oczywistą, że w sprawie, której dotyczy wniosek odwołującego się z 7 stycznia 2015r. nie ma zastosowania § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia, który wymienia odprawy pieniężne przysługujące pracownikowi w związku z przejściem na emeryturę lub rentę, jako przychód nie wliczany do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. W przedmiotowej sprawie nie chodzi bowiem o odprawę emerytalną, lecz o rekompensatę tego świadczenia w sytuacji jego wypłacenia w związku z rozwiązaniem umowy o pracę wcześniej, przed nabyciem prawa do emerytury. Domagając się wydania pisemnej interpretacji odwołujący się zwrócił się do organu rentowego z pytaniem czy dodatkowe świadczenie – rekompensata odprawy emerytalnej, wypłacona pracownikowi w związku z rozwiązaniem umowy o pracę z przyczyn nie dotyczących pracowników, na podstawie indywidualnych porozumień stron między pracodawcą a pracownikiem, będzie stanowiła podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Formułując tak pytanie wnioskodawca wyjaśnił, że wymienione w pytaniu świadczenie nazwane rekompensatą nie stanowi odprawy emerytalnej sensu stricte, ponieważ przy jej wypłacie „pracownik nie spełnia jeszcze warunków wskazanych w art.92¹ §1 k.p”, nadto wypłata tego świadczenia nie będzie miała znaczenia dla nabycia przez tego pracownika w przyszłości prawa do odprawy emerytalnej.

Z § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia wynika, że wyłączeniu z podstawy wymiaru składek podlegają takie świadczenia, których wypłata ma na celu wynagrodzenie/zadośćuczynienie pracownikowi utraty zatrudnienia w wyniku zakończenia stosunku pracy z przyczyn leżących wyłącznie po stronie pracodawcy. Odwołująca się spółka słusznie powołała się w odpowiedzi na apelację na poglądy orzecznictwa przyznające prymat charakterowi świadczenia a nie samej jego nazwie, które to poglądy Sąd Apelacyjny rozpoznający niniejszą sprawę w pełni podziela. Zgodzić się należy z organem rentowym, że objęte wnioskiem o wydanie interpretacji świadczenie, jak wskazano wyżej, nie jest odprawą emerytalną w rozumieniu przepisów kodeksu pracy, a zatem nie może zostać wyłączone z podstawy wymiaru składek na podstawie § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia. Jednocześnie jednak nie można podzielić poglądu jakoby świadczenie, którego dotyczy pytanie, nie miało charakteru rekompensaty, wymienionej wprost w § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia. W szczególności nie świadczą o tym podnoszone w apelacji argumenty dotyczące „zamiennego” charakteru tego świadczenia. W ocenie Sądu Apelacyjnego, brak jest logicznych przesłanek dających uzasadnioną podstawę do stwierdzenia, że rekompensata odprawy emerytalnej, która miałaby zostać wypłacona tylko i wyłącznie ze względu na rozwiązanie stosunku pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników, nie mieści się w kategorii pojęcia „rekompensat” wymienionych w § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia. W przepisie tym wszakże wymieniono wprost „rekompensaty wypłacane pracownikom z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy”. Brak jest zatem jakichkolwiek uzasadnionych podstaw aby owe rekompensaty ograniczać do świadczeń kwalifikowanych inaczej niż wyraził to prawodawca. Chodzi bowiem o wszelkie rekompensaty, które mają być wypłacone pracownikowi z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, w tym również rekompensatę odprawy emerytalnej wypłacanej w związku z rozwiązaniem stosunku pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników, która jest przedmiotem sporu w niniejszej sprawie. Rację ma odwołująca się twierząc, że warunkiem koniecznym i jedynym, aby rekompensatę zaliczyć do katalogu świadczeń wymienionych w § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia, jest bezpośredni związek podstawy jej wypłaty z rozwiązaniem stosunku pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy.

Biorąc zatem pod uwagę powyższe rozważania należało uznać, że Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął za uzasadnione stanowisko odwołującego się, dotyczące wyłączenia z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dodatkowego świadczenia w postaci rekompensaty odprawy emerytalnej wypłaconej pracownikowi w związku z rozwiązaniem umowy o pracę z przyczyn nie dotyczących pracowników na podstawie indywidualnych porozumień stron między pracodawcą a pracownikiem, bowiem świadczenie to odpowiada wprost normie wyrażonej w § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Z powyższych przyczyn apelacja podlegała oddaleniu jako bezzasadna, o czym Sąd Apelacyjny orzekł w punkcie I. na podstawie art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania w instancji odwoławczej Sąd Apelacyjny rozstrzygnął w punkcie

II. wyroku przy zastosowaniu art. 98 k.p.c. ustanawiającego zasadę odpowiedzialności strony za wynik procesu, w związku z art. 108 §1 zd.pier. k.p.c.

Sąd Apelacyjny obciążył organ rentowy, jako stronę przegrywającą spór, obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego odwołującego się w kwocie 1350,00 zł, ustalonej na podstawie § 2 pkt 4 w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018r. poz. 265 ze zm.), przy uwzględnieniu wartości przedmiotu zaskarżenia określonej przez organ rentowy w piśmie procesowym z 8 stycznia 2018r., na kwotę 10000,00 zł (k. 180 a.s.) oraz stanu prawnego obowiązującego w dacie wniesienia apelacji.

Małgorzata Micorek-Wagner Renata Szelhaus Ewa Stryczyńska (spr.)